

GRUNDLAG FOR BEREGNING AF TILLÆG FOR FRILANDS SMÅGRISE – SEPTEMBER 2013

NOTAT NR. 1328

Grundlaget beskriver forudsætningerne for at beregne et tillæg for smågrise produceret efter frilandskonceptet og er gældende fra og med uge 39, 2013.

INSTITUTION: VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

FORFATTER: MICHAEL GROES CHRISTIANSEN

UDGIVET: 3. OKTOBER 2013

Dyregruppe: Smågrise og Slagtesvin

Fagområde: Produktionsøkonomi

Sammendrag

Den beregnede Smågrisenotering for Frilands smågrise, beregnes ud fra det bedst mulige skøn over indtægter og udgifter for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproducenten. Indtægterne kommer ved salg af slagtesvin og søer, baseret på Friland A/S's noteringer. Omkostningerne består af styk-, kontante kapacitets- og finansieringsomkostninger. På baggrund af omkostningerne til at producere en 9 kg smågris, 30 kg smågris og et slagtesvin fra 30 kg til slagtning, for grise produceret efter frilandskonceptet, og tilsvarende for traditionel svineproduktion, beregnes et tillæg til frilandsgrisen ud fra forskellen i omkostninger. Forskellen anvendes som forholdstal til at fordele tillægget for frilandsgrise, som udbetales af Friland A/S.

Kontrakter der indgås mellem køber og sælger bør omfatte hvilken eller hvilke noteringer, samt hvilket grundlag et kvalitetstillæg eller fradrag til basisnoteringen, smågriseprisen skal beregnes ud fra. Ligeledes skal parterne selv forholde sig til prisen på ukurante grise, som f.eks. halvørner, grise med brok, samt grise der i størrelse afviger fra det aftalte. Det bør ligeledes være aftalt, hvordan køber og sælger skal forholde sig i tilfælde af tab som følge af salmonella i slagtesvine- og eller sobesætningen.

Baggrund

Udover den almindelige svinenotering udbetales der smågrisepræmis og diverse specialgrisetillæg, hvis grisen opfylder specielle vægtklasser og kødprocent krav. De ekstra indtægter skal fordeles mellem smågrise og slagtesvineproducent, og dette gøres ved at opgøre hvor stor en andel af meromkostningen i forhold til almindelig produktion de to partnere har.

De samlede omkostninger ved at producere et svin er afhængig af de forudsætninger, der anvendes. Der tages udgangspunkt i produktionssystemer til søer på friland på 500 søer og 2.000 stipladser til slagtesvin, i et staldsystem med adgang til udeareal.

Mindst én gang om året tages samtlige forudsætninger op til ny vurdering for at blive tilpasset den løbende udvikling. Ændringer i noteringen, tillæg, fradrag, foderpriser og produktionsafgifter indgår dog i beregningen på det tidspunkt, de måtte fremkomme, via den beregnede smågrisenotering, som foregår hver uge.

Denne tillægsberegning forventes at gælde til december 2013.

Forudsætninger

Som udgangspunkt anvendes de samme forudsætninger, som i den almindelige beregnede smågrisenotering. Der er dog en række forhold, som f.eks. produktivitet, arbejdsforbrug, byggeomkostninger, der adskiller sig fra den almindelige svineproduktion.

Produktionsresultater

Produktionsresultaterne er fra effektivitetskontrollen. For smågrise og slagtesvin er daglig tilvækst og foderforbrug standardiseret fra fravæning til 30 kg og fra 30 kg til slagtning.

Tabel 1. Forudsætninger effektivitet

Sohold	2010/2011	2011/2012	Gældende fra uge 39, 2013
Søer			
1. lægs %	21	25	25
Døde søer %	10	10	10
Fravænnede grise pr. årssø, stk.	23,4	24,0	24,33
Sofoder pr. årssø*) FEso	1.750	1.775	1.925
Smågrisefoder FEsv (9-30 kg)	1,98	2,00	1,96
Døde grise %	3,7	2,9	3,6
Slagtesvin			
Vægt ved indsættelse, kg	30,0	30,0	30
Slagtevægt, kg	84,6	84,6	84,8
FEs pr. kg tilvækst	2,88	2,88	2,94
Daglig tilvækst, g	920	895	864
Kødprocent	59,5	59,5	59,7
Døde/kasserede %	5,5	5,1	5,0

*) Inkl. sopolte fra 22 uger ekskl. afgræsning

Arbejdsforbrug

Ved beregning af arbejdsforbruget er der taget udgangspunkt i produktionssystemer med søer på friland og slagtesvin på stald med adgang til udendørs løbegård. I arbejdsforbruget indgår tilsyn, behandling og registrering samt driftsledelse og vedligeholdelse. Arbejdsforbruget er fastsat til:

12,8 timer pr. årssø indtil fravæning

0,12 time pr. smågris 9-30 kg (6,73 min.)

0,30 time pr. slagtesvin (18 min.)

Arbejdslønnen er baseret på lønforhold inden for landbruget til en landbrugsuddannet medarbejder, der kan arbejde selvstændigt.

Tabel 2. Diverse stykomkostninger, stykpriser eller forbrug pr. enhed specielt for Friland

	2010/2011	2011/2012	Gældende fra uge 39, 2013
Jordleje sohold kr./ha	4.000	4.000	4.000
Jordleje omkostning pr. årsso	160	160	160
Energiforbrug pr. årsso	150	150	150
Energiforbrug pr. smågris	9	9	9
Energiforbrug pr. slagtesvin, kWh	14	14	14
Halmpris pr. kg	0,50	0,55	0,50
Udkørsel af gylle, kr./pr. m3	20	20	16

Der er afsat 400 m2 frilandsareal pr. årsso til farefolde. Halmforbrug tager højde for typen og fordelingen af stalde som pt. benyttes for friland. Der regnes med 0,5 kg halm pr. kg tilvækst i uisolerede bygninger og 0,25 kg halm pr. kg tilvækst i isolerede bygninger. Da de fleste smågristalder er uisolerede blev resultatet 0,45 og 0,37 kg halm pr. kg tilvækst for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproduktionen. Smågriseføder er 1 øre/FEsv dyrere pga. specielle foderkrav ved Friland i forhold til konventionel.

Tabel 3. Diverse stykomkostninger fra den beregnede notering*

	2010/2011	2011/2012	Gældende fra uge 39, 2013
Løn i pris pr. time	165	165	170
Rådgivning og veterinære udgifter pr. årsso indtil fravæning	385	410	410
Rådgivning og veterinære udgifter pr. smågris indtil 30 kg	5	5	4
Rådgivning og veterinære udgifter pr. slagtesvin	6	6	6

*) For disse omkostningstyper henvises til Grundlaget for Den beregnede smågrisenotering

Stipladspriser

Til etableringsomkostninger i smågrise- og slagtesvinehold er der anvendt samme stipladspriser, som i Grundlaget for den Beregnede smågrisenotering, plus et tillæg på 1.500 kr. pr. m2 udeareal.

Fællesfaciliteter som kontor og fodercentral indgår ikke direkte i byggeprisen.

Tabel 4. Stipladspriser benyttet og afskrivningstider

Byggepriser	2011-2012	2012-2013
Stalde til søer kr. årssø, se eksempel på investering	11.300 kr.	11.540
Smågrise kr. pr. stiplads indtil 30 kg	2.125 kr.	2.120
Slagtesvinestalde kr.pr. stiplads fra 30 kg	3.990 kr.	4.230
Afskrivningsperiode, bygninger	25 år	25 år
Afskrivningsperiode, inventar, hytter	10 år	10 år
Afskrivningsperiode, inventar smågrise og slagtesvin	12,5 år	12,5 år
Råbygningens andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin	70 %	70 %
Gulve og inventars andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin	30 %	30 %
Gennemsnitlig betalt rente	3,9 %	

Der er indregnet 12 måneders opbevaringskapacitet til gylle. Vedligehold beregnes som 0,6 procent af nyprisen på en råbygning og 3 procent af nypris på inventaret.

Etableringsomkostning i soholdet er pristalsreguleret med ca. 2 procent i forhold til 2012 priser og er vist i tabel 5.

Tabel 5. Eksempel på etableringsomkostning for Friland sohold, 500 årssøer

	Enheder	Pris pr. enhed	I alt, 1000 kr.
Farehytter	160	9.000	1.440
Drægtighedsstald	372	8.240	3.065
Hegn	1	309.000	309
Vogne	1	154.500	155
4-hjuls motorcykel	1	51.500	52
Traktor m. frontlæsser	1	257.500	258
Foder + vand	1	515.000	515
Investering i alt, kr.			5.793

Noteringer

Nedenstående noteringer og slagtevægte indgår i den beregnede notering for Frilands smågrise.

Tabel 6. Afregningsstatistik Frilandsgrise

Slagtevægte m.m. fra afregningssystemet	2011-2012	2012-2013 Gældende
Slagtesvin p.t.	84,6 kg	84,8
Søer og gylte	190 kg	188
Godkendte slagtesvin 80-92,9 kg	71,0 %	72,5
Godkendte slagtesvin 77-77,9 kg	5,7 %	5,5

Beregning af smågrisetillægget

Den ugentligt beregnede notering sørger for at foderprisændringer automatisk indregnes i smågriseprisen, men ikke i selve frilandsgristillægget.

Pris for en 9 kg frilandsgris = 7 kg smågrise notering + 7-9 kg regulering*2 kg + tillæg

Merbetalingen ved frilandsgriseproduktion fordeles i forhold til de meromkostninger, der er ved produktionen i forhold almindelige svineproduktion. Sammenligning af produktionsomkostninger ved konventionel produktion og frilandsproduktion i et nyt anlæg baseres på nulpunktsomkostning ved 9 kg, 30 kg og slagting for begge typer produktion og er baseret på et årsgennemsnit.

Tabel 7: Meromkostning og fordeling 2012/2013 ved et markedstillæg på 2,8 kr. pr. kg i (80-92,9 kg)

	Friland	Alm	Difference	%
9 kg	376	292	84	37,7
30 kg	565	455	110	49,3
30 kg slgt.	769	656	113	50,7
Samlede omkostninger	1334	1111	223	

Ved et markedstillæg på 2,8 kr. pr. kg bliver det gennemsnitlige tillæg til alle grise på 229 kr., hvoraf de 11,7 kr. er direkte udbetalt til smågriseproducenten. Slagtesvineproducenten får 217 kr. direkte udbetalt i tillæg, men korrigeres i forhold til almindelig produktion med en lavere kødprocent, så han i alt har fået 210 kr. pr. gris mere. I tillægsberegningen er det den samlede merudbetaling som fordeles, dvs. der trækkes 11,7 kr. pr. gris fra igen ved 9 kg og 30 kg.

Tabel 8. Tillæg/fordeling beregnet ved et markedstillæg på 2,8 kr. pr. kg for godkendte grise mellem 80-92,9 slagtevægt

	% andel af merudbetaling	Andel i kr. ved givent markedstillæg	Korrigeret for smågrisepræmie
9 kg	37,7	83,61	71,91
Ved 30 kg, smågriseproducent	49,3	109,49	97,79
30 kg- slgt.	50,7	112,47	124,17
		221,96	221,96

Køber og sælger må selv finde en passende afregning for smågrise, der er orner og halvørner, idet de afregnes til den normale notering minus 2 kr. og uden tillæg. Godkendte slagtesvin er den andel af slagtesvinene, som afregnes med kvalitetstillæg. Der bør maksimalt være 5 procent, der ikke godkendes på grund af farvede pletter. Tabet for grise, der ikke er godkendt på grund af farvede pletter, kan beregnes som følgende:

84,6 kg slagtevægt × fradrag ved ikke-godkendelse × den gennemsnitlige godkendelsesprocent.

F.eks. 84,6 kg × kr. 3,04 = 257 kr. pr. gris med farvede hårsække.

Derudover bør der korrigeres for sundhed:

- +5 kr. for en SPF+myc-smågris
- +9 kr. for SPF-smågris

Beregning af smågrisetillægget

Frilandsgrisetillæg findes i to vægtklasser, hvor den laveste vægtklasse giver 0,9 kr. pr. kg mindre afregning end bedste vægtklasse. Tillægget til smågrisene er beregnet ved forskellige tillæg til noteringen for godkendte grise i basisvægten 80-92,9 kg slagtevægt. Der henvises til appendiks, for at se denne tabel.

Appendiks

Udvalget for den beregnede notering for Frilands smågrise

- Bo Bejer, Krusåvej 11, 6240 Løgumkloster, tlf.: 7474 3583, 2342 4213, bobastian@mail.dk
Ca. 400 søer på Friland smågrise sælges under koncept Frilandsgrise
- Torben Langer, Ringkøbingvej 2 B, 7500 Holstebro, tlf.: 9740 6126, 2016 6126, ktlanger@dlgmail.dk
Ca. 400 søer på Friland smågrise sælges under koncept Frilandsgris
- Torben Pedersen, Enghavevej 41, 7361 Ejstrupholm, tlf.: 7577 3021, 2196 6915, enghave@mvpb.net
Produktion af ca. 2.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris
- Kenn Jensen, Bjørslevvej 11, 6920 Troldhede, , tlf.: 9719 4195, 4058 4195, gk-jensen@fibermail.dk
Produktion af ca. 11.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris. Cirka 8.000 alm. konventionelle på anden ejendom
- Jens Peter Nannerup, Friland A/S, direkte, tlf.: 8919 2762, mobil 4015 9831, jpna@friland.dk
- Konsulent Tove Serup, Videncentret for Landbrug, Agro Food Park 15, 8200 Århus N, tlf.: 8740 5000, TOS@vfl.dk
Michael Groes Christiansen, Videncenter for Svineproduktion, Landbrug & Fødevarer, Axelborg, Axeltorv 3, 1609 København V, tlf.: 3339 4438 / 2086 2869, mgc@lf.dk

<i>Smågris</i>	<i>Frilandsgrise tillæg pr kg til noteringen (80-92,9 kg slg.); gældende fra uge 39, 2013</i>											
<i>Kg vægt</i>	2,0	2,2	2,4	2,6	2,8	3,0	3,2	3,4	3,6	3,8	4,0	4,2
9	52	57	62	67	72	77	82	87	92	97	102	107
10	53	58	63	68	73	78	83	88	93	98	103	108
11	53	58	64	69	74	79	84	89	94	99	105	110
12	54	59	64	70	75	80	85	90	96	101	106	111
13	55	60	65	70	76	81	86	92	97	102	107	113
14	55	61	66	71	77	82	87	93	98	103	109	114
15	56	61	67	72	78	83	89	94	99	105	110	116
16	57	62	68	73	79	84	90	95	101	106	112	117
17	57	63	68	74	80	85	91	96	102	107	113	119
18	58	64	69	75	81	86	92	97	103	109	114	120
19	59	64	70	76	81	87	93	99	104	110	116	122
20	59	65	71	77	82	88	94	100	106	111	117	123
21	60	66	72	78	83	89	95	101	107	113	119	124
22	61	67	72	78	84	90	96	102	108	114	120	126
23	61	67	73	79	85	91	97	103	109	115	121	127
24	62	68	74	80	86	92	98	105	111	117	123	129
25	63	69	75	81	87	93	100	106	112	118	124	130
26	63	69	76	82	88	94	101	107	113	119	126	132
27	64	70	77	83	89	95	102	108	114	121	127	133
28	65	71	77	84	90	96	103	109	116	122	128	135
29	65	72	78	85	91	98	104	110	117	123	130	136
30	66	72	79	85	92	99	105	112	118	125	131	138
31	67	73	80	87	93	100	106	113	120	126	133	139
32	68	74	81	88	94	101	108	114	121	128	134	141
33	68	75	82	89	95	102	109	116	122	129	136	143
34	69	76	83	90	97	103	110	117	124	131	138	144
35	70	77	84	91	98	105	112	118	125	132	139	146
36	71	78	85	92	99	106	113	120	127	134	141	148
37	72	79	86	93	100	107	114	121	128	135	142	150
38	72	80	87	94	101	108	115	123	130	137	144	151
39	73	80	88	95	102	109	117	124	131	138	146	153
40	74	81	89	96	103	111	118	125	133	140	147	155
41	75	82	90	97	104	112	119	127	134	142	149	156
42	76	83	91	98	106	113	121	128	136	143	151	158
43	76	84	92	99	107	114	122	129	137	145	152	160
44	77	85	93	100	108	116	123	131	139	146	154	161
45	78	86	94	101	109	117	125	132	140	148	155	163
46	79	87	95	102	110	118	126	134	141	149	157	165
47	80	88	96	103	111	119	127	135	143	151	159	167
48	81	89	96	104	112	120	128	136	144	152	160	168
49	81	89	97	106	114	122	130	138	146	154	162	170
50	82	90	98	107	115	123	131	139	147	155	164	172

VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

Tlf.: 33 39 40 00

Fax: 33 11 25 45

vsp-info@lf.dk

en del af

Landbrug & Fødevarer

Ophavsretten tilhører Videncenter for Svineproduktion. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

Videncenter for Svineproduktion er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.